

KLIC TRIGLAVA

- JUGOSLOVANSKA DILEMA
- KADUNČEV SAMOMOR
- NACIONALNO-EKONOMSKA ZAGATA
- TUDI BARAGA JE NAŠ!
- 'DOLGA POT JE DO BRIONOV'

327

AVGUST 1966

Gospod urednik! Z zanimanjem in odobravanjem smo brali vaš uvodnik v majskem Klicu Triglava kakor tudi dopis vašega dopisnika, ki je prisostvoval našemu kongresu o Veliki noči v Opladenu blizu Koelna v Nemčiji.

Všeč nam je, da ste poudarili dejstvo, da je danes naša zveza zbirališče velikega števila mladih ljudi, pripadnikov vseh narodov Jugoslavije, pa tudi to, da se v njej nahajajo pripadniki različnih bivših političnih grup in struj. Mit o tem, da je naša Zveza skupina "bivših ljotičevcev", zastopa danes samo nekaj posameznikov iz Saveza 'Oslobodjenje', čeprav je istotam mnogo članov, ki se ne strinjajo s takšnim mnenjem.

Da bi poudaril vašo tezo, navajam nekaj statističnih podatkov o sestavi vodilnih forumov naše Južnoslovanške demokratske zveze, kar utegne zanimati vaše bralce.

V osrednjih odborih zveze, izbranih na kongresu, (Glavni koordinacijski odbor, Glavni nadzorni odbor, Središnji odbor Hrvatskog demokratskog saveza, Glavni odbor Srpskog demokratskog saveza ter Nadzorna odbora obeh imenovanih savezov) je 49 formacijskih mest. Razmerje med starimi in novimi člani je naslednje:

	Novih	Starih
Glavni koordinacijski odbor in Glavni nadzorni odbor	8	9
Hrvatski demokratski savez	13	3
Srpski demokratski savez	7	9
Skupno	28	21

Od starih članov jih je samo 19 prisostvovalo ustanovnemu kongresu v Londonu aprila meseca 1960.

Ako pa pogledamo to razmerje v vodilnih forumih zveze v Nemčiji, kjer je naša glavna operacijska baza, spričo dejstva, da tja prihaja največ sezonskih delavcev iz Jugoslavije, dobimo še bolj zanimivo podobo:

	Novih	Starih
Hrvatski zemaljski odbor in Nadzorni odbor istega	9	-
Srpski zemaljski odbor in Nadzorni odbor istega	9	1
Poverjeništvo za Slovence	2	-
Poverjeništvo za Makedonce	1	-
Poverjeništvo za Bolgare	1	-
Koordinacijski zemaljski odbor	7	4
Tajništvo	4	-
Zemaljski nadzorni odbor	2	1

Od skupnih 41 formacijskih mest je sestava torej naslednja: novih 35 starih 6
Od teh starih je samo petorica sodelovala na ustanovnem kongresu v Londonu.

Med vsemi zgoraj omenjenimi funkcionarji, tako v osrednjih kot v pokrajinskih forumih, se nahajajo bivši zborši, četniki, domobranci, in pripadniki različnih političnih grup, med tem ko je ogromna večina prišla iz domovine brez kakršenkoli politične preteklosti; prevevala jih je le težnja po demokraciji in svobodi in so tako našli svoje mesto v JDS. A kar zadeva navadno članstvo, tam je zelo težko najti kakšnega pripadnika katerekoli politične skupine.

A ko se že bavimo s statistiko in če, malo za šalo malo zares, zavijemo vstran, potem bi na osnovi dobre analize prišli do povsem drugega zaključka: namreč ne, da zvezo vodijo in upravljajo ljudje iz Zbora, torej desničarji, ampak da jo obvladujejo bolj ljudje drugega ekstrema, torej levičarji. Kajti v zvezi je danes mnogo ljudi, ki so bili člani Komunistične partije odnosno Zveze komunistov, ali pa ki so prostovoljno sodelovali v državljanski vojni na partizanski strani. Če jim dodamo še tiste, ki so bili od strani partizanov mobilizirani, in vse one, ki so bili pozneje titistično vojno-politično vzgojeni in so recimo danes rezervni častniki in podčastniki v Jugoslovanski armiji, potem bi lahko pričeli oznanjati drugi mit o Južnoslovanški demokratski zvezi: da namreč v njej prevladujejo ali pa so že prevladali nekdanji titovci in komunisti.

Zanima me, kaj bi na to rekel g. Tošić, prvak Saveza 'Oslobodjenje'.

RASTKO MARČETIĆ,
tajnik Srpskog demokratskog saveza

LONDON, 23. JULIJA 1966.

LETO XIX. ŠTEV. 327.

VELIKA DILEMA

Rankovičev padec je med drugim razkril, kakšno silno moč je posedovala jugoslovanska tajna policija, obenem pa, kako oblastiželjni, častihlepni, vase zaverovani in obenem neizobraženi so bili njeni šefi. Že leta 1962. je prišlo na dnevni red vprašanje delokroga in vpliva UDBe. Na Titovo osebno intervencijo je bilo odloženo, češ da se je mož bal posledic, ki bi lahko zaradi tega nastale tako v partiji kot tudi v državi. V tej zvezi omenjajo tudi Kočo Popovića, sedanjega podpredsednika republike, ki da je zapustil zunanje ministrstvo prav iz protesta zaradi Udbinega vmešavanja v njegov delokrog. Ko je potem prišlo do ekonomske reforme, ki je bila edini možen izhod pred pretečim ban krotom, tudi to tajnih policistov ni izučilo. Počutili so se tako varne, da niso videli črnih oblakov, ki so se zbirali nad njihovimi glavami! Če jim že odgoditev uradnega obiska visoke jugoslovanske vojaške delegacije v Bukarešto za konec junija, ni ničesar povedala, potem bi jim vsaj nadomestitev ključnih srbskih vojaških oddelkov v Beogradu nepodredno pred brionskim plenumom z oddelki iz Slovenije morala povedati, da gre to pot zares. Nič takega. Veliki inkvizitorji so se dali ujeti v Ribičeve mreže, kjer so potem njihovi komunistični - politično bolj kot pa policijsko učinkoviti in zreli - nasprotniki z njimi obračunali. Rankoviču res ni preostalo drugega, kot da je priznal svojo nesposobnost in da ni bil kos položaju.

Ob tem pomislimo, koliko je komunistov v Jugoslaviji, ki niso kos odgovornim mestom, na katerih se nahajajo. Gospodarsko stisko so povzročili prav taki neizučeni žnidarji. Namesto v šolah so se učili na napakah: šolnino pa plačuje cela družba. - Drugič pomislimo, kako nesposoben je totalitaren režim, da bi zagotovil izmenjavo voditeljev, tako da bi bolj sposobni nadomestili manj sposobne, utrujene in z izrabljenimi idejami. Izmisлити so si morali formalistično "rotacijo", tako je nesposoben, da bi zagotovil mirno nasledstvo Titu, ki je pri 74 letih moral spet sam zagrabit za vajeti, da je ukrotil divjega konja UDBe.

Tretjič pomislimo, kaj Rankovičev padec je in kaj ni. Vsekakor je podpora gospodarski reformi; kot je ta pomanjkljiva, le krepí majavo gospodarstvo. Omogoča korake v večjo sprostitev družbe, v večjo svobodo. Toda samo razkrinkanje tajne policije, ko ta prisluškuje pri "najvišjih državnih in partijskih voditeljih", nikakor ni korak v svobodo. Pokaže le, kako daleč je jugoslovanski socializem od toliko pridiganih humanitarnih ali kulturnih načel, kot se komunisti tako radi hvalijo, kako daleč je od spoštovanja človeka in zaupanja v človeka. Komunizem, ki bi naj slonel na lepih načelih, se od Marxa naprej izživlja v divjem sovraštvu: najprej v sovraštvu do kapitalistov in razrednih sovražnikov, ko pa te pobijejo, pa v sovraštvu in nezaupanju do lastnih delovnih ljudi. Dokler so samo emigranti trdili, da je tako, so komunisti lahko skomignili z rameni, češ, to je reakcionarna propaganda. Ko pa Tito in centralni komite obsodi prav to strahovlado tajne policije, ne morejo več zanikati. Le zarde še lahko.

Seveda je v Jugoslaviji bolj kot v drugih socialističnih deželah. O tem ni *

VATIKAN IN JUGOSLAVIJA

PROTOKOL, ki sta ga 25. junija podpisala v Beogradu msgr. Casaroli za Sv. Stolico in Milutin Morača za SFRJugoslavijo, je vzpostavil diplomatske odnose med Vatikanom in Jugoslavijo, ki jih je slednja prekinila pred 14 leti, ko je pa pež Pij XII. imenoval nadškofa dr. Stepinca za kardinala.

Na kratko povzeto, jugoslovanska vlada je, sklicujoč se na ustavo in zakone, priznala svobodo vesti in vere posameznikov in zagotovila kat. Cerkvi svobodno opravljanje verskih zadev in obredov, obenem je izrazila pripravljenost, da prouči posamezne sporne primere, na katere bi jo v tej zvezi opozoril Vatikan; jugoslovanska vlada je dalje priznala Sv. Stolicí pristojnost jurisdikcije nad katoliško Cerkvijo v Jugoslaviji pri duhovnih vprašanjih in vprašanjih cerkvenega in verskega značaja, v kolikor ne nasprotujejo notranji ureditvi SFRJ, in zagotovila možnost stikov med jug. škofi in Vatikanom, m e n e č, da gre pri tem le za versko-cerkveni značaj. Na drugi strani je Sv. Stolica izjavila, da duhovniki ne smejo zlorabljati svojih versko-cerkvenih položajev v namene, ki bi dejansko imeli političen značaj. Če bi prišlo do nasprotnih primerov, jih bo Vatikan na prijavo Jugoslavije proučil. Dalje je Sv. Stolica v skladu z načeli katoliške morale obsodila dejanja političnega terorizma in nasilja, ne glede kdo jih stori. Tudi v slučaju takih primerov bo Vatikan na prijavo Jugoslavije iste proučil in postopal v smislu cerkvenega prava.

Gornji protokol je logičen korak postkonzilske dejavnosti rimske Cerkve, toda kot vsak mednarodni sporazum tudi ta zavisi od dejanj in ne od lepih besedi: predvsem je odvisen od obojestranske dobre volje. Toda svet bo kritičneje gledal na jugoslovansko vlado, ki izvršuje stvarno oblast nad jugoslovanskimi katoličani, kako bo v praksi tolmačila svobodo vesti. Kot je sicer ta sporazum bolj pogodu v mednarodnem oziru jugoslovanskemu režimu kot pa Vatikanu, je ta v prvi vrsti stremel, da v danih prilikah olajša delo Cerkve v Jugoslaviji. Nič slabega ne vidimo v izjavi Sv. Stolice, naj se duhovščina ne vtika v politiko, kajti, kadar koli je do tega v preteklosti prihajalo, je na dolgo dobo gledano vedno bila vera in Cerkev tista, ki je trpela. Toda po drugi strani prihaja do anomalije, ko si režim prizadeva, vključiti duhovnike v svoje politične organizacije. Seveda celotni sporazum zadeva na zelo omejen delokrog, če bi ga primerjali s kakim predvojnimi konkordatnim osnutkom. V danih prilikah kat. Cerkev priznava svetno oblast v Jugoslaviji, sprejema stvarno ločitev Cerkve od države, a jugoslovanski režim priznava Cerkvi poslanstvo, ki ga ne gre podcenjevati in še manj zanikati.

* nobenega dvoma. Ljudje ne žive kot v ječi - pa je vendar nad njimi bdela UDBa. Zdaj bo mogoče počasi odpraviti precej udbovske navlake. Toda konec komunizma še ni prišel. Velika dilema stoji pred jugoslovanskimi komunisti: če so dosledni svojemu razvoju samoupravljanja, morajo končno dovoliti, da ljudje odstavijo nesposobne komuniste in jih nadomeste s sposobnimi ljudmi, ki prav mogoče ne bodo komunisti. Se ne pravi, da bodo nazaj postavili kapitalizem: pravega industrijskega kapitalizma v Jugoslaviji itak nikdar ni bilo in ga najbrže nikdar ne bo. Pravi pa se, da bo država potrebovala svobodnejši in sposobnejši sistem, v katerem zabiti, z dogmami obremenjeni komunisti, ne bodo igrali glavne in edine vloge. Sistem, v katerem bodo nesposobni upravitelji dobili namesto odlikovanja Rdeče zvezde - odlikovanje reda Škornja.

UREDNIŠTVO

Obžalujemo, da bomo zaradi pomanjkanja prostora mogli objaviti šele v prihodnji številki, ki izide 3. septembra, izvirno poročilo o razmerah v Sloveniji. Ur.

GOSPODJE IZ UDBE

Od domovinskega sodelavca

S PARTAMI čez celo stran časopisa so 8. julija v Ljubljani naznanili smrt Vladimirja Kadunca, člana slovenskega centralnega komiteja in republiškega poslanca. Na pogrebu naslednjega dne je Mitja Ribičič javno priznal, kar je že vedela vsa Ljubljana, da je 47-letni Kadunec izvršil samomor. Mož je bil "dolgoletni predstojnik" republiškega sekretariata za notranje zadeve, kot so naznajale parte. Ubil se je šest dni po plenumu, ki je UDBi stopil na prste. Kljub veri in zaupanju v Tita, katere je Kadunec izražal v poslovnem pismu, je bilo vsem jasno, kam pes taco moli: Tito je vanj izgubil zaupanje. Še dolgo ne bomo vedeli, ali je mož na Brdu podstavljal skrivne mikrofone ali kaj je počel. Nihče pa ne bo verjel, da njegov samomor ni v zvezi s sedanjo čistko v službi državne varnosti, katero so napovedovali na plenumu.

Tovariš Kadunec je bil lep primer člana UDB. Kot študent je stopil h komunistom že 1938 in je bil pri VOSu od leta 1942. Tako je bil med ustanovnimi člani OZNE in njej se je posvetil tudi po vojni. Služba ga je vodila tudi na tuje, med diplomate. Potem se je uveljavil pri UDBi za Slovenijo: 1959 je postal sekretar za notranje zadeve, leta 1963 je napredoval v člana republiškega izvršnega sveta in predsednika odbora za notranje zadeve (kar spominja na Stefanovićevo kariero v Beogradu). Leta 1965 ga je nadomestil v Ljubljani Edo Brajnik, Kadunca pa so spet poslali v zunanje ministrstvo, kjer je kot pomočnik državnega sekretarja nadzoroval vohljače. Ali se je vrnil v Ljubljano zaradi posebno zaupne naloge ali pa je že padel v nemilost, še ni povsem jasno. A ko je Ranković odstopil in so Stefanovića vrgli iz partije, zaradi "deformacij" v službi državne varnosti, je mož napravil samomor.

Da se UDB postavlja v nekakšno opozicijo do vodilnih "naprednih" komunistov in posebno Kardelja, je bilo že nekaj časa bolj jasno opazovalcem v emigraciji kot ljudem doma. Kako je prišlo do tega, da UDB, steber režima, nasprotuje voditeljem? Zgodba je dolga dvajset let in se začne z neusmiljeno in brezobzirno učinkovitostjo Ozne v prvih povojnih letih, ko ni uničila le ostankov reakcije in zametkov opozicije, ampak je surovo sekala po vsakomur, ki je mislil po svoje. Zadnjo priliko, da obračuna z resnim sovražnikom, je imela 1948 ob Stalinovem prelomu s Titom, ko se je znesla nad lastnimi tovariši, ki so zvesto verjeli v legendo o veliki materinski Sovjetski zvezi. Pod socializmom je sicer več kot preveč resničnih zločincev, a preganjanje le-teh gospodom iz UDBe ni dišalo. Naj v podjetjih poneverjajo milijone, naj si direktorji s prigoljufanim denarjem zidajo hiše in kupujejo avtomobile, naj po Mariboru že mesece iščejo morilca petih, naj se v Celju miličnik honorarno ukvarja z ropanjem in morjenjem, naj po mestih razgrajajo "huligani" in strahujejo mirne občane! Za po-

VOS - varnostno obveščevalna služba v Sloveniji je vključevala likvidatorje, ki so med vojno v Ljubljani streljali vidne nekomuniste.

OZNA - organizacija za zaščito naroda je v maju 1944 združila vsedotedanje "varnostne" partizanske oddelke. Po vojni se je preimenovala v

UDB - uprava državne bezbednosti = uprava za državno varnost.

štene opravke navadne policije so gospodje iz UDBe previsoki.

Da bi nekoliko zmanjšali številno osebje in da bi zaslužnim članom omogočili napredek, so precej visokih Udbašev prestavili v gospodarstvo. Padli so v podjetja kot hruške z drevesa, brez znanja a z dobrimi zvezami. Primer je Stane Bregant, ki je 1955 postal generalni direktor Metalke in si je sezidal največjo trgovsko hišo v Ljubljani. Drugi so šli v predstavniške organe. Tretji so ostali v "notranjih zadevah". Razvoj v Jugoslaviji pa večini ni bil všeč. Tisti v podjetjih so bili navajeni ukazovati, a so z razvijanjem samoupravljanja izgubljali na besedi. Tistim v "notranjih zadevah" tudi ni prijalo, da so se ljudem razvezovali jeziki, kot je potrebno, če naj samoupravljanje ne ostane na papirju. Ljudje gestapovskega kova na splošno nimajo radi sprememb, posebno ne takih, ki utegnejo izpodmakniti njihove stolčke. Po njihovem zdravilo za gospodarske težave ni več svobode, kot pravijo pobudniki reforme, ampak več nadzorstva in več gospodovanja namesto gospodarjenja.

Iz nekdanjega orožja revolucije se je politična policija tako naravno razvila v zavoro. Nekdanje člane je imela povsod. S pripravljanjem "karakteristik" je nadzorovala in usmerjala postavljanje ljudi na vodilne položaje. Da bi jih imela pod neprestanim nadzorstvom, si je izposodila nekaj domislic iz Jamesa Bonda in je s skrivnimi mikrofoni prisluškovala v stanovanjih in uradih veličin. Visoki pokrovitelj je bil Ranković, čez kogar se tudi visoki komunisti niso upali pritoževati. Stefanović je bil glavni organizator. Ubogali so ga na besedo, tako da je postavljaj in odstavljaj predstojnike v UDBi, čeprav uradno ni bil pristojen za to. V glavnem se je UDBa pripravljala na Titovo smrt, ko bi postavila Rankovića za naslednika. Zato je tudi med Slovenci načrtno črnila Kardelja, kar nikakor ni bilo težko zaradi njegove birokratične in antipatične narave (gl. KT junija: Titovi prestolonasledniki). Ni pa izključeno, da ne bi prevzela oblasti že preje, če bi se ji zdelo, da zaradi Titove oslabelosti Kardelj počasi pleza na oblast.

Ali bi UDBa izvedla udar proti Titu? Komunisti bodo ugovarjali, da kaj takega ni mogoče. A Tito sam je dejal, da se mu je zdela zadeva zelo resna in je odlašal, ker se je bal, da ne bi postala dramatična. Kako bi bilo, če ne bi bil ukrepal, si je prav lahko mogoče predstavljati. Namesto Rankovića in Stefanovića bi se na plenumu zagovarjala Kardelj in Kraigher. Seveda bi priznala svojo krivdo, da sta zavozila gospodarstvo, da sta dovolila pojave kapitalizma in nacionalizma in da sta Kardelja hotela zriniti za Titovega naslednika. Komunistični backi bi pozdravljali sklepe plenuma, ljudje bi si "zaradi napak iz preteklosti" morali zategniti pasove, a zabavljanja bi bilo bore malo, ker bi UDBa "saberjem in nasprotnikom revolucije" kaj hitro nagnala strah v kosti.

PRED ZAKLJUČKOM LISTA: Miha Marinko je v Ljubljani izjavil, da tajna policija v Sloveniji ni vršila nobenih zločinov. - Neimenovani visoki udbaš v Beogradu je izjavil, da je bil Stefanović znan po tem, kako je znal zlomiti tilnik svojim sodelavcem, kar je potem sekretar srbske ZK Miloš Minić označil kot hipo kritična - Odstavljeni so bili: Vojin Lukić, bivši notranji minister; Boško Vidaković, pomočnik podtajnika v zun. ministrstvu (ki ga je na položaj vsilil Stefanović); dalje: srbski notranji minister Ž. Savić in pomočnik D. Novaković ter načelnik beogradske Udbe in pomočnik S. Glumac in S. Jovović. Odletela sta tudi s položaja Selim Numić in Dragoljub Vasović, oba pomočnika Milana Miškovića, sekretarja za notranje zadeve. Po nekkih vesteh je bil odstavljen tudi Titov adjutant general Božović, ker da so v Titovem stanovanju našli prikrit mikrofon.

'Jugoslavija na tehtnici'

Urednikov razgovor z g. Ilijo Jukićem

London, 8. julija

"Pravkar ste se vrnili s kontinenta, pa ste tam gotovo zvedeli za več reči v zvezi z nedavno odstranitvijo Rankovića v Jugoslaviji. Koliko, mislite, je bil naš uvodniški komentar v II. izdaji (KT 326) vsaj v osnovi točen?"

"Vsa obvestila, ki sem jih prejel iz domovine na svojem nedavnem potovanju po Evropi ali pa jih zvedel v pogovorih z našimi ljudmi iz domovine, so potrdila moja obvestila, ki sem jih objavil v svoji knjigi 'Pogledi na prošlost, sadašnjost i budućnost hrvatskog naroda', da je obračun med reformistično in reakcionarno strujo v Titovi stranki neizbežen. Gotovi znaki in dogodki so jasno kazali, da utegne priti do obračuna zelo hitro. Vaš komentar o padcu Rankovića, objavljen dan po dogodku, je v bistvu točen."

"Ali smatrate, da je to moral Tito storiti, ker bi bil sicer njegov položaj v nevarnosti, ali pa mislite, da ni šlo toliko zaradi Titovega položaja ampak bolj zaradi nevarnosti, kateri je bila v prvi vrsti in na koncu koncev izpostavljena sama Jugoslavija, in katero je Tito pravočasno občutil?"

"Zaostritev v vrstah jugoslovanske komunistične stranke med prejšnjima strujama je prekipela do vrhunca takoj po končanih plenurnih te stranke. Dozdevni kompromis med tema dvema strujama, ki so ga pa dosegli po končanih plenurnih, je bil le na papirju. Rankovićeve pristasi so še naprej sabotirali izvrševanje gospodarske reforme. Tak primer je bil, ko niso niti hoteli priti na sejo odbora v federalni skupščini, ki naj bi razpravljala vprašanje, kako naj bi republike dobile v svoje roke glavni del deviz, ki jih zaslužijo na svojih področjih od izvoza svojih proizvodov in od turizma. Sam Tito je javno izjavil, da je treba to vprašanje hitro urediti, in sam Kardelj je sklical odbor in prišel na njegov sestanek. Toda rankovićevci niso prišli in odbor ni mogel začeti razpravljati o tem predmetu. Nato je Bakarić 24. III. izjavil, da bo prišlo do nacionalnega vprašanja v vsej svoji ostrini, ako se ne bo sprovedla gospodarska reforma. Vsi ljudje iz domovine, katere sem videl, so bili soglasni, da je Jugoslavija zadržala na pot anarhije in razsula, ker Rankovićeve struje ne poslušajo več niti samega Tita. Slovenija in Hrvatska sta sprovajali reformo, Srbija pa tega ni hotela. Tako sta šli prvi dve ločenim putem, Srbija pa v drugo smer. Tak razvoj in nevarnost pred anarhijo sta skrivala v sebi možnost državljanske vojne v Jugoslaviji še za časa Titovega življenja. V takšnem položaju se je Tito moral zateči k obupnemu koraku, da bi to preprečil in okreplil kolikor toliko svoj omajani

OGlas
POGLEDI NA
PROŠLOST
SADAŠNJOST I
BUDUĆNOST
HRVATSKOG NARODA

Ali izseljenska HSS zato načrtno bojkotira Jukićevo knjigo, ker je ta v njej postavil zahtevo po demokratizaciji stranke?

Knjiga stane v Angliji £1.10.0 in v Ameriki \$ 6.00 ter jo je mogoče naročiti pri: I. Jukić, 84 Hatherley Court, Hatherley Grove, London W.2. in pri: I. Jukić ml., 1081 Addison Road, Cleveland 3, Ohio, USA.

položaj. Prav gotovo je to moral storiti pred svojim odhodom na dolgo pot v Indijo in na Japonsko. Če ne bi zrušil Rankovića in njegove oprode pred tem potovanjem, bi se tudi njemu moglo isto pripetiti kot prijatelju v žalosti Nkrumahu, ki so ga vrgli v času njegovega obiska v Peking.

"V kolikor je mogoče primerjati ta 'brionski puč' proti tajni policiji s podobnimi operacijami v državnem merilu v drugih prilikah, takšne poteze gotovo same po sebi ne rešujejo osnovni problem, zaradi katerega je do njih prišlo. To bi pomenilo, da so bile odstranjene samo zapreke ali onemogočene sile, ki so preprečevale neko politiko, toda da osnovno vprašanje še vedno ostaja. Ali mislite, da se Tito in njegovi sodelavci zavedajo tega in kaj bi oni sedaj morali storiti?"

"Odstranitev Rankovića in tovarišev omogoča sedaj Titu in pristašem reforme v njegovi stranki, da se lotijo korenitih strukturalnih reform Jugoslavije, s katerimi bodo njene sestavne republike dobile finančno samostojnost in močno prisotnost v organiziranju in poveljevanju nad vojsko. Če tega ne bodo izvedli pravočasno, rekel bi, zelo hitro, bi nje in narode Jugoslavije lahko doletel neprijeten razvoj in morda celo katastrofalne posledice. Pravo pomiritev med narodi Jugoslavije ni mogoče doseči brez sodelovanja teh narodov pri tem velevažnem poslu. Dobiti morajo osnovne svoboščine, da bi pri tem lahko sodelovali."

"In kaj bi, po vašem mnenju, morala storiti naša emigracija v takšnem položaju in razmerah?"

"Trezni in resni ljudje v naši politični emigraciji morajo slediti korakom predstavnikov katoliške in pravoslavne Cerkve v domovini, ki so, čuteč nevarnost nove državljanske vojne v Jugoslaviji, začeli v veliki meri oznanjati bratsko ljubezen med narodi Jugoslavije. Če krenemo po tej poti, bomo z lahkoto rešili vsa vprašanja."

TITOVA IZJAVA

TITO JE 5. JULIJA SPREJEL NA BRIONIH PREDSTAVNIKE ZVEZE BORCEV

Glede na komentarje v zunanjem tisku je dejal: "Nisem se uklonil nobenim liberalcem. Pišejo namreč, da je to zelo dobra stvar, ker bodo dozdevno v Jugoslaviji prišli na tisto, kar je hotel Djilas, naposled pa bo tudi ta partija izgnila. No, tu se hudo motijo! Kar se tiče liberalizma, ga imam za negativen pojav v dveh smereh. Negativno je, liberalno gledati na dogmatske in centralistične sile, na razne nacionalistične tendence. Tu ni liberalizma in tu bomo ostri. Ne bomo liberalni nasproti raznim separatistom, raznim nacionalistom kakor tudi nasproti raznim negativnim pojavom in vplivom z Zahoda, nasproti vnašanju zahodne ideologije k nam in podobno. Tu je torej dvoje liberalizmov, ki ju zanikujemo."

V zdravici na večerji za borce je pa Tito dejal, "da moramo vselej misliti na tisto, kaj bomo pustili za seboj, ko bomo odšli. Za nami mora ostati naša dežela močna in monolitna. Razna trenja, ki se pokažejo kdaj pa kdaj, in sicer bolj iz lokalističnih kot pa iz nacionalističnih razlogov, moramo zdaj pravilno urejati."

Ko se je zopet dotaknil zunanjih komentarjev glede na sklepe plenuma, je Tito dejal, da pišejo na videz pozitivno, "v resnici pa želijo na tistem tisto, kar je svoj čas hotel Djilas. Omenjajo liberalizacijo in zmago nad dogmatizmom. To ni res. Drži, da so tu ostanki dogmatizma, a so še druge stvari. Zunaj govore, da se Jugoslavija evropeizira. Mislim, da smo lahko evropska dežela tudi brez ideoloških odklonov. Ustvarjamo novo družbeno ureditev, ki naj bo vzgled odnosov med ljudmi."

BARAGO NA OLTAR!

Od našega sodelavca

V januarski številki našega lista (KT 320) smo objavili intervju s postulatorjem č. g. dr. Frančiškom Šegulo, ki nam je opisal, kako napreduje proces za proglasitev škofa Antona Martina Slomška svetnikom.

V Argentini živahno deluje Južnoameriška Baragova zveza pod predsedništvom č. g. dr. Filipa Žaklja. Ta je našemu sodelavcu obrazložil, kako daleč je z beatifikacijskim procesom škofa Friderika Barage.

Dr. Žakelj je bil rojen 1907 v Horjulu, posvečen je bil leta 1935. Po nemški zasedbi Škofovih zavodov v Št. Vidu n/Lj., kjer je bil prefekt, se je dr. Žakelj umaknil v Ljubljano in za štiri leta postal stolni vikar. Doktoriral je 1947 v Italiji, po prihodu v Argentino pa je bil imenovan za profesorja na slov.begunski teološki fakulteti. Letos je v maju obiskal Združene države Amerike, nato se je podal v Sv. deželo in zdaj je na obisku v Evropi.

Naš sodelavec je pričel z naslednjim vprašanjem:

Ali obstoja kakšna zveza med Baragovim in Slomškovim procesom?

Baraga in Slomšek sta bila sodobnika, osebna prijatelja in oba izredna gorečnika za slavo božjo in zveličanje duš. Oba sta sveto živela in umrla v sluhu svetosti. Med Slovenci se je skoraj ob istem času pojavila misel na njuno razglasitev za blažena in svetnika. Prav zanimivo je zadnjih petdeset let opazati, kako so v zvezi s Slomškovo beatifikacijo kar naprej med Slovenci poudarjali in ponavljali tudi delo za Baragovo razglasitev za blaženega. Včasih je bilo navdušenje večje, drugič manjše, a zamrlo nikoli ni. Skoraj sem prepričan, da bi Baragov beatifikacijski postopek bolj napredoval, če bi bil v slovenskih rokah, kakor je npr. Slomškova zadeva. Tako pa mora redni škofijski postopek voditi marquetteška škofija, kjer je Baraga imel svoj škofovski sedež in kjer je 19. januarja 1868 umrl. Le pomožni cerkvenopravni postopek bo morala preskrbeti ljubljanska nadškofija in najbrž tudi dunajska nadškofija, kjer je Baraga kot vseučiliščnik nekaj let preživel.

Kaj smo pred drugo svetovno vojno naredili doma ?

Slovenci so Barago spoznavali po življenjepisu, ki ga je napisal dr. Vončina in ga je Mohorjeva družba dvakrat izdala. Ob stoletnici Baragovega odhoda v misijone je dr. Franc Jaklič za celjsko Mohorjevo družbo pripravil krasen nov Baragov življenjepis, ki ga je na tisoče Slovencev z navdušenjem bralo. Krajši življenjepis Baragov je napisal dr. Lambert Erlich, tik pred drugo svetovno vojno pa največji slovenski gorečnik za Baragovo oltarsko čast p. dr. Hugo Bren. Tudi po naših verskih listih ni manjkalo člankov o Baragovi osebnosti in delu. Vodilno vlogo so seveda igrali pri tem Katoliški misijoni. Takoj ob nastopu škofovske službe je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman zagrabil tudi za Baragovo zadevo in se zanjo trudil prav do smrti v tujini. Kdor bo pisal Rožmanov življenjepis, bo lahko zbral obilico dobrega gradiva o njegovem prizadevanju za Baragovo oltarsko čast. V Ljubljani je Baragi hotel postaviti veličasten spomenik z Baragovim semeniščem. V škofiji so organizirali nekake stalne devetdnevnice od župnije do župnije z molitvami za Baragovo beatifikacijo. Nameravali so ustanoviti Baragovo zvezo in posebne Baragove sestre, ki naj bi odhajale predvsem v misijone. Malo pred drugo svetovno vojno je lazarist Ladislav Lenček, ki ima veliko zaslug za Baragovo zadevo, uredil krasno knjigo, pri kateri je sodelovalo veliko uglednih avtorjev; namenjena pa je bila baragovskim proslavam. Največja baragovska proslava je bila na Brezjah poleti leta 1931.

In kaj so za Barago naredili Slovenci doma po drugi svetovni vojni ?

Tudi med drugo svetovno vojno na Barago doma nismo pozabljali. Prav tako misel na Barago ni ugašnila, ko je škofijo vodil pokojni vladika Anton Vovk. Saj je iz Rima pisal, da je Baragova zadeva njegova velika misel in skrb. Zaradi tolikerih drugih skrbi pa ni mogel vsemu kaj. Pač pa je pokojni frančiškan p. Jožef Aljančič po drugi svetovni vojni odkril marsikatero novost o Baragi. Bloški župnik Makovec pa je zadnja leta ugotovil po matičnih knjigah, da je bil Baragov stari oče cerkvenik in organist v Preserju in na Blokah. Nadškof dr. Jožef Pogačnik je na cerkvenem zboru mogel priti v stik z marquetteškim škofom in se je doma prav živo zavzel za Baragovo zadevo. Vse delo v domovini bodo bolje organizirali. Preteklo leto je bil v Sloveniji ing. Jožef Gregorič, slovenski ameriški rojak in zbira

telj gradiva ter pisatelj Baragovega življenjepisa v angleščini. Edini verski list DRUŽINA je zadnja leta ponovno omenjal uslišanja na Baragovo priprošnjo in tudi sicer večkrat opozarjal na Barago.

Kakšno je bilo doslej zanimanje slovenskih rojakov v severni Ameriki za Barago ?

Prav tam je p.dr.Hugo Bren leta 1922 v "Ave Maria" zasejal prvo misel glede dela za Baragovo beatifikacijo. Središče tega dela je bilo vsaj nekako od leta 1929 pa prav do danes v Lemontu, na ameriških Brezjah. Tam je nastala leta 1929 poleti na vseslovenskem katoliškem shodu tako imenovana Baragova resolucija. V glavnem so zlasti slovenski frančiškani v Ameriki pospeševali Baragovo zadevo. P.Bernard Ambrožič je bil ustanovitelj in prvi tajnik Baragove zveze, ki se je rodila po božiču leta 1930, prav ob stoletnici Baragovega prihoda v Ameriko. Isto leto so se po Ameriki na mnogih krajih vršila krasno uspela baragovanja. Višek vseh slovesnosti pa je bilo romanje ameriških slovenskih rojakov na Baragov grob v Marquette meseca avgusta 1930, kjer so takratnega marquetteškega škofa prosili, naj začne z uradnim postopkom za Baragovo beatifikacijo. Baragova zveza je včasih z večjo včasih manj šo vnemala delovala med Slovenci v Združenih državah, dokler njenega vodstva ni prevzela marquetteška škofija. Veliko dobrega sta nekako od leta 1929 do danes za Baragovo zadevo naredila mesečnik "Ave Maria" in "Ave Maria Koledar", kjer so izhajali članki in tudi daljše razprave o Baragi ter poročila o uslišanjih na Baragovo priprošnjo. V Baragovem parku na ameriških Brezjah najdete lep Baragov kip. Tudi Romarski dom oziroma Dom duhovnih vaj nosi ime po Baragi. Tam so dlje časa urejevali in izdajali angleški Baragov Vestnik (Bishop Baraga Bulletin), dokler ga niso prevzeli v Marquette, kjer že več let izhaja tiskan, zadnja leta v zelo povečani obliki in razmeroma visoki nakladi. Včasih se je med nekaterimi Slovenci pokazalo nekoliko nejevolje, ker se jim je zdelo, da uradni postopek v Marquette ne gre in ne gre. Vendar pa so ameriški slovenski rojaki za Baragov škofijski postopek poslali doslej v Marquette že ogromno denarja. Odkritja Baragovega spomenika v kulturnem parku v Clevelandu leta 1935 se je udeležil tudi ljubljanski škof dr.Gregorij Rožman ter Slovence navduševal za Barago, pa tudi nekatere ameriške cerkvene kroge, zlasti chicaškega kardinala Mundeleina. Odkar pa je po drugi svetovni vojni živel v Clevelandu, je kar naprej spodbujal h goreči vnemi za Baragovo oltarsko čast. Poleg p.dr.Hugona Brena, ki je bil začetnik in duša vsega dela za Barago tako v novem kakor v starem kraju, ne smemo pozabiti na ing.Jožeta Gregoriča, ki že od leta 1930 zbira za Baragovo beatifikacijo potrebno gradivo in pripravlja že desetletja Baragov življenjepis v angleščini.

Kaj pa v sosedni Kanadi Slovenci delajo za Barago ?

Tam so glavni dušni pastirji med Slovenci slovenski lazaristi. Nekaj jih je nekdanjih kitajskih misijonarjev, ki so nameravali tam ustanoviti tako imenovani Baragov misijon. Nekaj let je po kanadskih slovenskih naselbinah misijonaril lazarist Karel Wolbang in nabral veliko slovenskih podpisov za spomenico v Marquette, v kateri se zahvaljuje za uradno ustanovitev škofijske zgodovinske komisije, ki pripravlja redni škofijski postopek. Kolikor razberem iz mesečnika Božja beseda, v župniji Marije Pomagaj redno vsako leto obhajajo proti koncu januarja Baragovo nedeljo, ki so jo že prej uvedli tudi po slovenskih župnijah v Združenih državah. V cerkvi in pri baragovskih prireditvah v dvorani so zlasti prva leta nabrali precejšnjo vsoto in jo odpošiljali v Marquette. Dve dobri duši zlasti v Montrealu širita med slovenskimi rojaki Baragovo knjižnico in Baragov vestnik, pa tudi po nekaterih drugih krajih bero Baragov vestnik. Iz župnije Marije Pomagaj je šlo med slovenske ljudi večje število prve izdaje knjižice "Barago na oltar."

Ali se v daljni Avstraliji kaj zanimajo za Barago ?

Tam smo prav do zadnjega časa imeli tri baragovske gorečnike: p.Bernarda Ambrožiča, ustanovitelja in prvega tajnika Baragove zveze, p.Odila Hajnska, tudi odbornika in tajnika Baragove zveze, ter p.Bazilija Valentina, ki je bil v Lemontu tajnik Baragove zveze, urednik angleškega Baragovega vestnika ter je zlasti kot urednik Ave Maria in Ave Maria Koledarja opravil veliko delo za Barago. P.Odilo se je zaradi bolezni pred kakim pol letom moral posloviti od Avstralije. Posebna številka Baragovega vestnika, ki je nedavno izšla na nekako 28 straneh, poroča, koliko slovenski dušni pastirji in slovenski rojaki v Avstraliji delajo za Barago. Duša vsega dela je seveda p.Bernard Ambrožič, urednik mesečnika "Misli".

Kakšno pa je zanimanje za Barago med Slovenci v Argentini ?

Lahko trdimo, da je poleg ameriškega Lemonta drugo največje središče dela za Baragovo beatifikacijo med zamajskimi Slovenci in zlasti med slovenskimi izseljenci povsod po svetu prav Buenos Aires, posebno Baragovo misijonišče v Slovenski vasi in zlasti slovensko semenišče v Androguēju.

Lazarist Ladislav Lenček je pripomogel, da je tu izšla nova izdaja Baragovega življenjepisa, ki jo je dr.Franc Ja klič, veliki delavec za Baragovo oltarsko čast, priredil že leta 1951. Katoliški misijoni, ki jih v zdomstvu že ves čas urejuje Ladislav Lenček, so morebiti o Baragu še več pisali kot nekaj v domovini. Bolj proti koncu leta 1952 se

je ob veliki baragovski slovesnosti spočela Južnoameriška Baragova zveza, ki jo je vodil nekaj mesecev pokojni prelat dr. Alojzij Odar, za njim msgr. Anton Orehar, od leta 1958 pa ji predsedujem jaz.

Južnoameriška Baragova zveza je skušala vsa leta širiti zanimanje za Barago na vse strani ne le med Slovenci v Argentini, marveč tudi med Slovenci drugod po svetu.

Zbirali smo podpise za Marquette in prosili, naj Baragov postopek uspešno izvedejo, se zanimali za vsak napredek postopka in bili za vsak korak v tej smeri hvaležni.

Velike slovesnosti je prirejala že Slovenska misijonska zveza v čast Baragovemu spominu; tako npr. smo obhajali kar ves mesec avgust leta 1951 kot Baragov mesec; res velikanska slovesnost pa se je vršila takrat na nedeljo po Velikem šmarnu.

POVEČANI NAPORI OB BLIŽAJOČI STOLETNICI SMRTI

Južnoameriška Baragova zveza pa je poskrbela, da smo se bolj slovesno spominjali pomembnih baragovskih jubilejev; npr. stoletnice Baragovega škofovskega posvečenja (1953), stošestdesetletnice njegovega rojstva (1957), devetdesetletnice njegove smrti (1958) in še cele vrste drugih obletnic, ki so nas spominjale na razne baragovske slovesnosti in velike spodbude za Baragovo oltarsko čast v stari domovini, zlasti pa v Združenih državah.

Za stoletnico Baragovega škofovskega posvečenja je Nikolaj Jeločnik napisal misterij "Eno samo je potrebno", ki so ga z velikim uspehom uprizorili v Buenos Airesu. Ob istem času je izšla knjižica "Barago na oltar", v kateri so obdelane Baragove junaške kreposti in kjer je zbranih cela vrsta devetdnevnih in drugih molitev za Baragovo beatifikacijo. Ob devetdesetletnici Baragove smrti je ista knjižica v izpopolnjeni obliki izšla v dva tisoč izvodih kot prvi zvezek Baragove knjižnice. Kot drugi zvezek Baragove knjižnice pa je izšel prvi del spisov p.dr. Hugona Brena OFM o Baragi. Izšla bosta najbrž še dva zvezka. Te spise - prvi zvezek prinaša tudi Hugonov precej obširen življenjepis - zelo priporočam, ker je bil p.Hugo pač med Slovenci resnično največji gorečnik za Baragovo povečanje, hkrati pa je znal navduševati zanj v silno sočnem slogu, pa neprestano je brskal za novostmi iz Baragovega življenja in dela.

Južnoameriška Baragova zveza izdaja vsa leta tudi "Baragov vestnik", ki obvešča kolikor mogoče podrobno o Baragovi zadevi. Skraja smo ga tiskali bolj za Slovence v Argentini, zadnja tri leta pa poskrbimo kar za šest tisoč izvodov vsake številke. Naročnine ni nobene. Samo za prostovoljne darove prosimo. Radi bi ga pogosto izdajali vsaj še enkrat toliko, da bi ljudje Barago bolj spoznali in se še bolj zavzeli za Baragovo povišanje na oltar. Zlasti sedaj je bilo treba napeti več sil, ko se bliža stoletnica njegove smrti. Umrli je 19. januarja 1868.

Ista zveza je poskrbela tudi za veliko število baragovih podob. Podobica ima šest strani: na prvi strani Baragova podoba, potem kratek življenjepis in kar več molitev za Baragovo beatifikacijo. Pred kakimi 10 leti smo izdali tri tisoč takih podob v slovenščini in dvajset tisoč v kasteljansčini. Pred nekaj meseci pa smo dali natisniti kar šestdeset tisoč lepih novih podob: 25 tisoč v slovenskem, 15 tisoč v angleškem, 15 tisoč v kasteljanskem in 5 tisoč v nemškem jeziku. Nekaj tisoč pa bi jih radi natisnili še v francoskem in italijanskem jeziku. Vsakemu, ki mu je kaj za Baragovo oltarsko čast, jih radi pošljemo, kolikor hoče.

Ali je med Slovenci drugod po svetu Baraga kaj bolj znan?

V glavnem ga spoznavajo po Jakličevem življenjepisu, po Ave Maria, po Ave Maria Koledarju, po Katoliških misijonih, po Mislih, zlasti pa po Baragovem vestniku. Tudi po nekaterih drugih zamejskih in izseljenskih listih se ga včasih spomnijo. Baragova knjižnica bi rada veliko pripomogla, da bi se vsi Slovenci za Baragovo zadevo bolj ogreli. Ni dolgo, ko je izšla "salezijanska" knjižica Misijonar Baraga.

Kaj pa delajo v Marquettu ?

V Marquettu je sedaj središče Baragove zveze, ki se v glavnem trudi za pospešek Baragove zadeve. Baragova zveza izdaja tamkaj Baraga Bulletin, ki izhaja štirikrat na leto, zadnja leta v precej veliki obliki, kakor sem že omenil. Ista zveza redno vsako leto bolj na jesen prireja tako imenovani Baragov dan, ki je redno na kakem drugem kraju, ne na istem.

Marquettski škof L. T. Noa je navdušen za Baragovo zadevo. Pred leti je bila ustanovljena zgodovinska komisija za zbiranje Baragovih spisov in drugih dokumentov, ki so potrebni za Baragov beatifikacijski postopek. Pri zbiranju tega gradiva ima ogromno zaslug zlasti ing. Jože Gregorič, ki sem ga že omenjal. Pred nekako desetimi leti je šel v Marquette tudi dr. Franc Jaklič, ki je tam proučeval zlasti Baragove junaške kreposti in zbral ogromno snovi. Tam je delal štiri leta. Bolezen in oslabelost ga ovirata pri pripravljanju te predragocene stvari za tisk. Upam, da bomo

ZAVEZNIKI

V boju za obnovo demokracije v totalitarni ali enopartijski državi morajo biti zavezniki vsi, ki se iskreno zavzemajo za svobodno državno obliko. V takem položaju mora biti za demokrate ne samo glavni ampak takorekoč edini cilj vzpostaviti svobodo, saj je to temeljno načelo in interes, ki ga priznavajo vsi in je vsem skupno. Takemu skupnemu smotru se morajo umakniti razlike na kršč demokrate, socialne demokrate, liberalce in podobno, da o osebnih antipatijah in ambicijah sploh ne govorimo.

Pozabiti tudi ne smemo, da sta toleranca in odpustljivost dve važni demokratski odliki. Za demokrate ne more biti za vse večne čase izključen iz političnega življenja in od sodelovanja, kdor je bil z dvajsetimi leti zaradi neizkušnosti in težkih razmer totalitarec ali poltotalitarec, pa je svoje nazore iskreno spremenil, kolikor seveda ni pokazal svoje moralno-politične nezanesljivosti s tem, da je osebno zagrešil dejanske zločine. Na sprotno, veseliti bi se moral, da se je njegov svobodnjaški program okrepil z novimi pristaši. To je tem bolj potrebno danes, ko vse kaže, da bomo bitko za vzpostavitev svobode lahko dobili v sorazmerno kratkem času le, če se doma po težkih izkušnjah z zmotami komunistične gospodarske in politične doktrine spreobrne dovolj komunistov. Tudi bi nam pri spreobračanju komunistov moral biti dobrodošel vsak iskren zaveznik.

Najmanj pa je danes politično (in demokratsko), ako skušamo demokratičnost monopolizirati za eno samo medvojno gibanje, en sam narod ali celo eno samo politično stranko ali emigrantsko skupino. Vsi smo delali napake, (kdo člo veški jih tudi ne bi v tako zmešanih razmerah), eni večje, drugi manjše, eni iz prevelike aktivnosti, drugi iz pasivnosti in večnega oklevanja. Danes je važno, da se iz teh napak nekaj naučimo in složno nastopimo, da jih popravimo, raziskovanje o napakah pa prepustimo zgodovini, ne pa vlačimo v današnji boj za obnovo demokracije, ko moramo skupno delati vsi demokrati, stari, novi in najnovejši. Danes sta monopoliziranje demokratičnosti in izolacionizem, narodnostni in strankarski, veliki oviri. Danes so za demokrate bistvena skupna načela in koristi, o razlikah pa se bomo pomenili v demokratičnem tekmovanju za glasove, ko bo demokracija trdno obnovljena.

* kdaj vse te stvari mogli brati v angleškem in slovenskem jeziku.

Škof Noa je ustanovil uradno komisijo, ki šteje skupaj s škofijskim pospeševalcem osem članov. Po poročilih g. Jožeta Godine ta komisija pridno deluje. Kapucinski pater Alaric Wolf pa ureja dokumente, ki bodo pri postopkih prišli v poštev. Zadnje čase se je v Marquette preselil iz Clevelanda omenjeni Jožef Godina. Škof Noa ga je imenoval za uradnega poročevalca glede Baragove zadeve v slovenske ameriške liste in v domovino. Pred kakima dvema letoma je organiziral večje romanje zlasti clevelandskih Slovencev v Baragovo deželo. Letošnje leto pa bo vodil baragovsko romanje, ki ga menda prireja Baragova zveza, v domovino, zlasti v Baragov rojstni kraj Dobrnič. Isti je v Clevelandu organiziral med Slovenci Baragov klub, čigar predsednik je dr. Miha Krek; menda prav živahno deluje. Neko poročilo pravi, da je škof Noa po vrnitvi s cerkvenega zbora obširno poročal v Marquette o svojih stikih z ljubljanskim nadškofom dr. Jožefom Pogačnikom glede Baragove zadeve. Isto poročilo trdi, da škof Noa misli letos obiskati Slovenijo. Bog daj, da bi vse te zveze mnogo pripomogle k pospešku Baragove zadeve, ki se že toliko časa vleče.

Tako vidimo, da Baragova zadeva ne spi, vendar potrebuje vse naše molitvene in druge pomoči. Posnemajmo v tem naše velike pospeševalce: škofa dr. Gregorija Rožmana, p. dr. Hugona Brena, dr. Lamberta Erlicha, prelata dr. Alojzija Odarja, p. Bernarda Ambrožiča, dr. Franca Jakliča, ing. Jožeta Gregoriča in še celo vrsto drugih. Nič ne odnehajmo pri delu za Slomškovo beatifikacijo, zraven pa nikar ne pustimo Barago ob strani. Zakaj njegovo nadčloveško krščansko junaštvo je dovolj velik dokaz, da je vreden oltarske časti.

(Za vse baragovske zadeve se obrnite na naslov: Južnoameriška Baragova zveza Rivadavia 234, Adrogué FCGR, prov. Buenos Aires, Argentina, ali na Južnoameriška Baragova zveza, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.)

HRVATSKA DRŽAVA

NOČEMO dajati Hrvatom nobenih nauk. Toda pomenimo se čisto sami med seboj: kaj bi bilo s hrvaško državo? Namreč, z neodvisno hrvaško državo. Kajti Hrvatje nam pravijo: mi hočemo svojo državo, torej morate tudi vi Slovenci hoteti svojo neodvisno slovensko državo.

Hrvatje imajo prav tako kot mi Slovenci nevarnega sosedu, Lahe. Izraz "Lahi" ne pomeni nobene žalitve, to je le naša beseda za Italijane. Lahi imajo premalo zemlje. Kje jo naj dobijo? Stari Avstriji odn. Avstro-Ogrski niso mogli nič vzeti, ker je bila premočna. Toda ko je ta država razpadla leta 1918, tedaj so Lahi videli, da je prišel njihov čas. Sanjali so o "mare nostru", Jadransko morje naj bi postalo laško morje. In so si vzeli: celo Primorsko, kos Kranjske s Idrijo in Postojno, Istro, Reko, najlepše kose Dalmacije, mnogo otokov.

Laški apetit ni danes nič manjši kot je bil leta 1918. Pamet nam pravi, da more slovanske pokrajine ob Jadranu ščititi samo kolikor toliko močna slovanska država ob Jadranskem morju. Za kaj takega bi bili mala neodvisna Slovenija ali neodvisna Hrvatska nesposobni, ker bi bili premajhni in preslabotni. Da, tudi mala neodvisna hrvaška država bi bila za kaj takega prešibka. Bodimo odkriti: Hrvatje so majhen narod in se ne morejo meriti z Lahi.

Da, če bi dobili Hrvatje Bosno in Hercegovino, potem bi že bilo nekaj več. Toda zdrava pamet pravi, da Bosne in Hercegovine ne bodo nikdar dobili, ker vendar v njej predstavljajo samo manjši del bosansko-hercegovskega prebivalstva. Po nekem štetju je v tej deželi 600.000 Hrvatov (katolikov), 800.000 muslimanov in 1,250.000 pravoslavnih, Srbov. To razmerje je še danes v bistvu isto. Ni dvoma, da se Srbi ne bodo nikoli odpovedali Bosni. Največ kar je mogoče pričakovati bi bil kompromis, da Bosne ne dobita niti Hrvatska niti Srbija, ampak da postane vmesna država v skupni jugoslovanski zvezi. Brez Bosne bi bila Hrvatska mala slabotna državica, ki ne bi nikdar bila kos 50-milijonski Italiji.

Tako Slovencem in Hrvatom ne ostane drugega, kakor da so združeni z drugimi slovanskimi narodi v kolikor toliko močni objadranski slovanski državi. Le na ta način so zavarovani pred pohlepnostjo in požrešnostjo nevarnih neslovenskih sosednjih narodov.

Če bo med Hrvati prevladal hrvaški šovinizem, jih bo pripeljal samo v veliko nesrečo. Izgubili bodo mnogo hrvaške zemlje in to najdragocenejše zemlje. Noben rodoljuben Hrvat si ne more kaj takega želeči. Kakor rečeno: tako za Slovence kot za Hrvate velja samo združenje z drugimi slovanskimi narodi v močni toda demokratični slovanski državi. Samo ta bi jih ščitila pred nevarnimi neslovenskimi sosedi.

ZAMEJSKI SLOVENEK

V ljubljanskem DELU je F. Šetinc 24. junija tako-le popisal svoje srečanje s KLICEM TRIGLAVA:

"Če je Nova Gorica mesto širokih ulic in zelenja, potem je stara Gorica bolj častitljiva. V njej je več patine, čeprav je tudi dosti novega. Eden starih, domačih lokalov je slovenska kavarna Bratuž. V njej sem se počutil domače: tu bi skoraj pozabil, da sem v drugi državi. V kavarni se shajajo Slovenci vseh barv in prepričanj, kakor bi lahko sodil človek po časnikih. Na mizah lahko najdeš DELO, TOVARIŠA, VEČER, KATOLIŠKI GLAS, KLIC TRIGLA - VA in druge slovenske časnike - od naprednih do najbolj reakcionarnih. Tudi italijanske..."

KULTURA IN OMIKA

INTELIGENCA NI DELAVSKI RAZRED?

Kot kaže bodo gospodarsko reformo v Jugoslaviji kmalu občutili tudi absolventi vseh stopenj. V preteklosti, ko je veljalo še takozvano ekstenzivno gospodarstvo, so se mladi ljudje zaposlili večinoma takoj po končani šoli. V procesu intenzivnega gospodarjenja, ko skušajo proizvodnjo povečati z intenzivnim delom in zaposlitvijo čim manj delavcev, pa čakajo mlade študente nove težave.

Med 22.000 absolventi bo letos iskalo zaposlitev predvidoma 4.500 absolventov srednjih, višjih in visokih šol ter približno 6.500 absolventov poklicnih šol. Pravijo, da konkretne možnosti za njihovo zaposlitev niso preveč otipljive. Dejstvo je namreč, da odstotek kvalificiranih delavcev in strokovnjakov med brezposelnimi delavci na rašča. Medtem ko je bilo med 8392 brezposelnimi avgusta lani v Sloveniji samo 1607 kvalificiranih ljudi, jih je bilo aprila letos med 13.046 brezposelnimi že 3456 (ena četrtnina v primeru z eno petino). Število brezposelnih strokovnjakov bi bilo še večje, če jih ne bi vedno več odhajalo na delo v tujino, v kapitalistične dežele zahodne Evrope, zlasti pa seveda v revanšistično Nemčijo.

Kaj naj sedaj naredi mladina? Naj bere predvojna in medvojna dela SKOJevcev o novi socialistični družbi, ki jo bodo zgradili? Naj hodi na sestanke in išče krivce v "nesocialističnih elementih", "preostanku starega" in v imaginarni "družbi"? Ali pa naj reče bivšim kopitarjem in opankarjem, ki sedaj "upravljajo" državo, naj gredo v pokoj?

Težave na poklicni šoli za kovinsko in elektro stroko v Kranju nazorno ilustrirajo položaj šolskih zavodov v Sloveniji. Denarna stiska se je začutila prvič lani, ko je šola, ki je za nekatere poklice edina te vrste na Gorenjskem, iz medobčinskega sklada za financiranje šol druge stopnje v Ljubljani dobila namesto 29.5 le 22.6 milijonov S(tarih)dinarjev. Letos, ko bi morala šola po merilih sklada imeti dva milijona 660 tisoč Sdin dohodka na mesec, pa ji je bila ta vsota v prvih petih mesecih letošnje ga leta - čeprav se je zvečalo število učencev - znižana skoraj za tretjino, na 1.7 milijonov Sdinarjev. Posledica je bila ta, da je šola odpovedala skoraj ves tisk, odklopila en telefon, črtala s programa poučne ekskurzije in močno skrčila praktično delo v delavnicah. Po dveh letih šolanja morajo sedaj učenci sami plačati stroške za izpite. Tudi honorarji so baje najnižji v Kranju - 600 S dinarjev na uro - čeprav ima večina predavateljev fakultetno izobrazbo.

STIKI S TUJINO: Mary Hemingway, vdova ameriškega pisatelja Hemingwaya, je vložila polovico denarja, ki ga je dobila za avtorske pravice za dela svojega

moža objavljena v Jugoslaviji, v sklad za pomoč jugoslovanskim študentom, ki se ukvarjajo s književnostjo. O delitvi denarja bo odločala Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti.

Zbor ljubljanske Glasbene matice je gostoval na Poljskem. Zbor clevelandske matice pa je gostoval v Sloveniji.

Na drugem bienalu industrijskega oblikovanja, ki je bil prirejen v juniju v Moderni galeriji v Ljubljani, je sodelovalo 11 evropskih držav in Japonska.

Slovenski oktet je uspešno končal svojo drugo koncertno turnejo po Ameriki. Nastopil je v Clevelandu, Torontu, Pittsburghu, Detroitu, Chicagu, San Franciscu, itd.

LEVICI SVOBODO - DESNICI AREST!

Iz poročila ljubljanskega DELA o kongresu PEN klubov v New Yorku sklepam, da srbski literati še nimajo lastnega PEN centra. Poročevalec Branko Pogačnik omenja le predstavnike slovenskega, hrvaškega in makedonskega PEN centra. Kot kaže so zastopali slovenski center na kongresu Mira Miheličeva, Matej Bor in on. Pogačnik tudi meni, da sovjetski zastopniki niso prišli na kongres, kot so prišli na blejskega, ker je PEN skupno z evropsko organizacijo pisateljev COMES in preko svojih nacionalnih centrov, vključno slovenskega, protestiral ali izrazil obžalovanje glede procesa proti Danielu in Sinjavskemu. Pač pa je na kongres prišel Valerij Tarsis, čigar govor je Pogačnik opisal dokaj plastično: 'V "histeričnem izpadu" zoper Sovjetsko zvezo je "zloglasni ruski emigrant" Tarsis, "bruhajoč ogenj in žveplo" na literarno levico, pozival znova na oživitve hladne vojne.' - Zanimivo je, da vsi, ki ne soglašajo s Sovjetsko zvezo, postanejo v rokah naših "vladajočih" kulturnikov nenadoma "ruski emigranti": tako Tarsis, ki pravi da je Grk, Mihajlov, čigar starši so kot otroci prišli v Jugoslavijo, in drugi.

KNJIŽNI TRG: Dotiskan je drugi zvezek Tehnične enciklopedije, ki jo izdaja Jugoslovanski leksikografski zavod v Zagrebu. Obsega skoro 700 strani. Približno pol knjige, pri kateri je sodelovalo 55 strokovnjakov, obravnava pojma 'brod' in 'brodogradnja'. Za enciklopedijo vlada veliko zanimanje in čeprav so prvotno naklado 25.000 izvodov zvišali na 40.000 je prvi zvezek skoro razprodan. Kompletna enciklopedija bo obsegala osem zvezkov.

SLOVENSKA POPEVKA 66: Prvo mesto in nagrado 2500 N(ovih) dinarjev je na istoimenskem festivalu, ki ga je organizirala RTV Ljubljana, dobila skladba Jureta Robeznika "Ples oblakov". Festival je bil v dvorani Tivoli v Ljubljani.

POKOJNI: Umrl je skladatelj akademik Marijan Kozina. V brzojavu, s katerim je izrekel sožalje skladateljevi vdovi, je Kardelj označil Kozino kot "glasbenega barda naše revolucije".

SPECTATOR

Centralni komite ZKJ je imel 1. julija na Brionih svojo 4. sejo, na kateri je razpravljal o "aktualnih problemih v zvezi s škodljivim delovanjem nekaterih varnostnih organov in škodljivih posledicah tega delovanja na razvoj sistema in dela CK, o reorganizaciji in nadaljnjem razvoju ZKJ" in o drugih stvareh.

Sejo je začel Tito, ki je povedal, da je izvršni odbor CK ZKJ junija letos izvolil komisijo, ki je proučila določene deformacije v delu nekaterih organov Državne varnosti (UDB). Še preje, marca 1962, je izvršni odbor CK obravnaval razne probleme, ki so se nanašali na odnose v vodstvu in partiji, in razne anomalije, ki so se dogajale že takrat. Zaradi kompromisnih teženj in pa da se ohrani enotnost partije in njenega vodstva, ki je bilo že takrat zrahljano, pa se na tistem sestanku ni šlo do konca.

Tito je dejal, da je bilo napačno, da so prepustili UDB samo sebi vseh dvajset let. Priznal je, da je UDB med vojno in prva leta po nji odigrala pod Rankovičevim vodstvom ogromno vlogo v likvidiranju razrednega in vseh sovražnikov, ki so se med vojno in po nji hoteli uveljaviti. Vendar pa so te deformacije v UDB dosegle tak razmah, da so se sklepi sprejeti na plenumih in kongresih nikakor niso mogli uveljaviti. Tu ni šlo samo za posameznike ampak "za frakcijski grupški boj, za boj za oblast", je pribil Tito. Posamezniki v UDB so se prevzeli in vzpostavili oblast nad ljudmi, nad ZKJ, nad družbo. Negativne deformacije so prodrle vse do podjetij, tovarn in v razne družbe ne organizacije. Tito je tudi priznal, da so začeli ljudje šepetati, da je nastalo medsebojno nezaupanje od vrha do tal.

Za Titom je Krsto Crvenkovski, predsednik komisije šestih članov - po eden iz vsake republike, Franc Popit za Slovenijo - prebral poročilo komisije, ki je proučevala pojave in metode vodenja v UDB organih. Komisija je ugotovila, da so nekateri vidni funkcionarji UDB zlorabili položaj oblasti in zaupanje. Delo komisije je bilo oteženo, ker so bili posamezni funkcionarji zaprti in neiskreni. Ugotovila je, da delo UDB ni bilo v vsem povojnem času obravnavano v nobenem državnem, predstavniskem, ali partijskem forumu in da je bila UDB vodena po posameznikih, ki so jo ustanovili in organizirali. Ko je pred 8. kongresom in po njem nastal odpor proti izvajanju sklepov ZKJ, so posamezniki skušali izkoristiti UDB v svoje politične namene. Funkcionarji UDB so poskušali vzpostaviti kontrolo v vsej družbi "od podjetij do najvišjih vrhov". Prilastili so si tudi pravico nadzirati odgovorne državne in politične osebnosti "s prisluškovanjem, spremljanjem in zbiranjem poročil od tehničnega osebja, ki je delalo pri funkcionarjih". Rankovič, ki je bil kot sekretar ZKJ odgovoren za kadre, je često rabil materiale UDB pri odločanju o razmestitvi kadrov. Ko je zadnje čase del UDB kadrov skušal reorganizirati organizacijo, je naletel na odpor posameznikov, posebno pa še Svetislava Stefanovića, ki ni dovoljeval, da bi se kdorkoli mešal v posle UDB. Posamezni organi so ustanavljali široko mrežo svojih sodelavcev v delovnih organizacijah in celo v ZKJ. To omrežje se je često vmešavalo v celotno delo podjetij od investicij do kadrovske politike. Posamezni organi so se lotili prisluškovanja z modernimi tehničnimi sredstvi in to proti poštenim socialističnim ljudem in državnim in političnim funkcionarjem. To so delali, da bi posameznike diskreditirali in jim odvzeli funkcije.

Komisija je zelo zamerila Svetislavu Stefanoviću, ki je bil osebno odgovoren za UDB, radi njegove neiskrenosti in ker je vzpodbujal druge, da so ovirali delo komisije. Rankovič in Stefanovič sta postavljala na vodilna mesta UDB le ljudi iz organizacije same, nikoli pa koga od zunaj, pač pa sta nameščala UDB ljudi drugod. UDB je tudi bila ob vezana, da čuva tajnosti, in njeni člani niso smeli izdati nobene skrivnosti o svojem delu. To je bilo ilegalno, je ugotovila komisija, ker ne obstoja noben predpis o tem. Tako je bila UDB zaprt organ voden le po enem ali dveh funkcionarjih. UDB je tudi razvila sistem informiranja o razpoloženju javnega mnenja. Ta posel je opravljala nestrokovno in dostikrat z določenim ciljem. Informacije so bile skoraj vedno enostranske in niso bile odsev dejanskega stanja. Vendar posamezniki so bili ocenjevani po tem ali so dobivali UDB informacije ali ne. Komisija je tudi ugotovila, da je bilo tajniku za notranje zadeve Milanu Miškoviću onemogočeno, da bi opravljal svoje delo.

KDO JE PODTIKAL MIKROFONE ?

Potem se je začela razprava, v kateri je prvi govoril Rankovič. Obsodil je prisluškovanje pogovorov v stano vanjih in delovnih prostorih vodilnih državnih in partijskih funkcionarjev in dejal, da je tu moralo iti za sovražno skupino, za sovražnika ali pa za deformirane ljudi. UDB bi morala biti nadzorovana. Ona ne more postati faktor nad družbo in ZKJ. Ko je govoril o svojem delu, ko je še vodil UDB in opravljal druge partijske funkcije, je priznal, da je vse to delo presegalo njegove sposobnosti. Ob koncu je dejal, da nima za vse delovanje UDB nobene druge odgovornosti kot moralne, ker bi moral biti bolj buden.

Veljko Kovačević je poudaril, da so nekateri voditelji UDB smatrali, da morajo vsakogar, ki ni njen pri-

padnik, preverjati, nadzirati, sumničiti in da so si pri tem lastili napraviti iz UDB silo nad partijo. Dejal je še, da nosita politično odgovornost za vse to Ranković in Stefanović in da ga Rankovičeva izjava ni zadovoljila.

Svetislav Stefanović je govoril o svojem dolgoletnem delu v UDB in dejal, da je do nedavnega živel v iluziji, da je dobro delal. Ni pa hotel sprejeti trditve, da se je UDB postavila nad družbo in da so posamezniki hoteli spremeniti UDB v orodje za doseg svojih ciljev. Ko je govoril o prisluškovanju, je dejal, da to ni bilo delo UDB in da ne ve, kdo bi to mogel delati.

Jovan Veselinov je sprejel poročilo komisije, dejal pa je, da bi moral biti oni del, ki govori o Rankoviću jasnejši. Vseeno ga pa Rankovičeva izjava ni zadovoljila. V Beogradu so se že slišale razne parole sovražnih elementov. Ena teh je, da gre pri celi zadevi za boj proti srbskim kadrom, Nacionalistični, malomeščanski in sovražni elementi bodo skušali to izkoristiti v boju proti partiji. V Srbiji so pojavi šovinizma, tam delujejo sovražni elementi in partija je imela precej težav s svojim delom. Partija je ukrepala eno, nekdo drug pa je izvajal nekaj drugega. Ko so poklicali koga na odgovornost, ker je deloval šovinistično, je ta dobil podporo kje drugje. Veselinov je še dejal, da naj nihče ne misli, da zato ker gre za ljudi iz Srbije, je to uperjeno sedaj proti srbskim kadrom.

Svetozar Vukmanović je prisluškovanje in vse drugo naprtil frakcionaški struji znotraj partije, ki se politično ni strinjala s samoupravljanjem. Ranković ima veliko odgovornost pri vsem tem. On je imel UDB in organizacijo partije povsem v svojih rokah. Ko so zahtevali, da se razpravlja o samoupravljanju, delitvi dohodka in družbenih procesih v proizvodnji, je Ranković to razpravo preprečil in dejal, da se partija ne bo spuščala v vprašanja, ki niso dovolj razčiščena.

Cvijetin Mijatović je tudi krivil birokratične pojave. Dejal je, da so bile zgodbe, spletke in mešetarjenja, kdo bo Titov naslednik, znane Rankoviću in da ga niso motile. "Bile so mu celo všeč."

Dobrivoje Radosavljević je najbolj ostro napadel Rankoviča. Dolžil ga je nenačelnosti in mu naprtil odgovornost za vse pojave v UDB.

V svojem drugem govoru je Ranković dejal, da on ni nastopil z nobeno politično platformo, ki bi mobilizirala ljudi okoli nje. Dejal je, da so ga mnoge stvari prehitale in da jih ni mogel opravljati kot nekoč. O sebi je vedno mislil, da lahko samo izvaja in do neke mere tolmači linijo in stališča, da pa ne more oblikovati stališč. Sprejel je poročilo komisije in dejal, da mu ni mogoče očitati nikakršnega nacionalizma in šovinizma. Tudi mu je bilo žal zaradi primerjanja glede nasledstva. Čaršija je govorila o tem. Mi pa imamo tako klasično čaršijo kot čaršijo okrog nas, je končal Ranković. Stefanović je tudi sprejel poročilo komisije v svojem drugem govoru. Pri tem je znova govoril o svojem dolgoletnem delu v UDB, pri katerem se je zelo trudil. Verjel je tudi, da je delal pravilno, sedaj pa je naenkrat vse skritizirano.

UDBO BOMO ŠE DOLGO RABILI

Ob koncu razprave je zopet govoril Tito. Dejal je, da je zdaj važno pridobiti zaupanje ljudstva, ki je bilo precej omajano. V zvezi s sklepi plenuma bo treba preprečiti razne govornice in nacionalistične tendence, ki so se pokazale celo med komunisti. Beograd je jugoslovansko mesto, je dejal Tito. V njem je veliko Hrvatov, Slovencev, Makedoncev, Bosancev in Črnogorcev in mi vsi smo odgovorni kaj se v njem dogaja. Zunaj bodo zdaj na vse načine razlagali, kako se je to moglo dogoditi pri nas. Mi pa moramo pokazati pred zunanjim svetom, kako rešujemo te stvari na human način. Ne smemo pa dopustiti, da bi napadali UDB, katero bomo še dolgo rabili v boju zoper razrednega sovražnika in sovražnike naše dežele. Vendar pa mora biti ta služba reorganizirana. Treba bo tudi preosnovati partijska vodstva - tako CK ZKJ kakor tudi republiške centralne komiteje. Izločiti bomo morali vse one, ki so se prišutili iz karierističnih razlogov.

Centralni komite je nato sprejel sledeče sklepe: 1. da se reorganizira UDB; 2. da se priporoči vladi, da sestavi komisijo, ki bo nadaljevala s preiskavo delovanja UDB; 3. da se izključi Stefanović iz partije; 4. da se sprejme Rankovičeva ostavka na funkcijo člana CK ZKJ in da se predloži zvezni skupščini njegov odstop kot podpredsednik republike; 5. da se CK obrača na vse komuniste in delovne ljudi Jugoslavije, da naj napno vse sile za nadaljni razvoj samoupravljanja in neposredne demokracije, utrjujoč tako zaupanje v demokratske institucije naše države.

Centralni komite je potem izvolil Mijalka Todorovića za sekretarja CK ZKJ, izvolil Milentija Popovića v izvršni komite CK ZKJ in kooptiral Dobrivoja Radosavljevića v CK ZKJ. Zvezna skupščina je 14. julija na seji vseh svetov izvolila Kočo Popovića, bivšega zunanjega ministra in partizanskega generala, za novega podpredsednika republike. Stefanovića pa je v zvezni vladi nadomestil Rista Antunović.

IVAN STANIĆ

KAKO JE PADEL RANKOVIĆ

Od našega dopisnika

Glavna hudodelca na 4. plenumu centralnega komiteja ZKJ dne 1. julija sta bila:

ALEKSANDAR RANKOVIĆ, rojen 18. novembra 1909 v Draževcu v Srbiji.
Ima osnovno šolo, bil je krojaški vajenec.
V SKOJu od 1927, v KPJ od 1928, sekretar SKOJa za Srbijo 1929,
na robiji 1929-35, v CK KPJ 1937, organizacijski sekretar KPJ 1940.
Po vojni notranji minister 1946-53, podpredsednik vlade 1948-53.

SVETISLAV STEFANOVIĆ, rojen 8. aprila 1910 v Kučevu v Srbiji.
Ima 4 razrede osnovne šole. Bil je delavec.
V SKOJu od 1927, v KPJ od 1928, večkrat zaprt.
V CK ZKJ od novembra 1952. Po vojni pomočnik notranjega ministra.

Januarja 1953: Velika preureditev vlade, ki se prelevi v Zvezni izvršni svet (ZIS). Ranković postane podpredsednik ZIS in predsednik komiteja za notranjo politiko. Njegov oproda Stefanović postane državni sekretar za notranje zadeve.

Oktobra 1957: Stefanović postane član ZIS in ostane notranji sekretar.

13. marca 1962: Ranković razglasi amnestijo za emigrante.

14.-16. marca 1962: Tridnevna seja izvršnega komiteja CK ZKJ v Beogradu. Zelo ostra razprava o kavarniški politiki nacionalizmu, samovolji komunistov.

3. aprila 1962: spet seja izvršnega komiteja.

6. maja 1962: Tito v 'jeznenem govoru v Splitu napade samopašne komuniste, ki so si postlali na oblasti in zatirajo kritiko.

14. maja: Djilasa obsodijo zaradi knjige o Stalinu.

18. maja: spet seja izvršnega komiteja.

14. junija: 'Komunist' objavi pismo izvršnega komiteja o "slabostih" v delu komunistov, na katere se je nanašal Titov govor v Splitu.

22. julija: Ranković na 4. plenumu CK ZKJ govori o sklepih izvršnega komiteja; na vrhovih je vse složno in le nižji komunisti so delali napake.

7. aprila 1963: Zvezna skupščina sprejme novo ustavo.

18. aprila: Spremembe v vladi: Stefanović postane predsednik komiteja za notranje zadeve, ostane v ZIS, a prepusti zvezni sekretariat za notranje zadeve Vojinu Lukiću, prejšnjemu sekretarju za notranje zadeve Srbije.

30. junija: Ranković izvoljen za podpredsednika republike. Ker je prepustil komite za notranje zadeve Stefanoviću, je s tem konec njegovega neposrednega nadzorstva nad UDBo.

7.-13. decembra: Na 8. kongresu ZKJ bere Ranković dolgo poročilo in izvolijo ga spet za sekretarja CK, ki se bo ukvarjal z organizacijo in kadri - tj. napredovanjem in postavljanjem komunistov na položaje.

Marca 1964: Ranković obišče Združeno arabsko republiko na enem od redkih obiskov kot podpredsednik republike.

12. marca 1965: Milan Mišković, prejšnji sekretar za notranje zadeve Hrvatske, postavljen namesto Vojina Lukića za zveznega sekretarja za notranje zadeve. Stefanović ostane predsednik komiteja za notranje zadeve. Edo Brajnik, medvojni ljubljanski likvidator, odide s položaja podsekretarja v notranjem ministrstvu in se pojavi v Ljubljani kot član slovenskega izvršnega sveta.

24. marca: zamrznjenje cen napove gospodarsko reformo.

17. junija: Mijalko Todorović na 2. plenumu poroča o gospodarski reformi.

24. julija: zvezna skupščina sprejme gospodarsko reformo; dinar razvrednoten.

28. septembra: Ranković kot predsednik govori na 5. kongresu Zveze borcev, toda za novega predsednika je izvoljen Djuro Pucar.

15. decembra: Izvršni komite CK ZKJ skliče plenum o družbeno-gospodarskih zadevah.

25.-26. februarja 1966: Na prvem delu 3. plenuma CK ZKJ se Tito nevoljno obregne ob tiste, ki nasprotujejo reformi in pravi, da je treba govoriti konkretno; za tiste zgoraj ne sme biti posebnih meril. Ranković podpre reformo, o kateri se je komunistom spoznanje poglobilo. Razmere se mu zde "izredno zapletene"; posamezniki in skupine se upirajo spremembam, ker izpodkopavajo njihove birokratske pozicije, vendar ZK ne more podpirati na pak nikogar. Ranković nastopi tudi proti "šovinističnim in nacionalističnim težnjam" in poudari, da se je proti njim v Srbiji treba odločneje boriti. Za vse napake krivi birokrate.

11. marca: Na drugem delu plenuma sprejmejo zaključke, ki poudarjajo pomen reforme in obvezujejo vse komuniste, da jo podpirajo.
28. aprila: Izvršni komite razpravlja o "kadrovskih vprašanjih" in določi, da bo o teh razpravljaj plenem junija.
29. aprila: Tito odplove v Aleksandrijo na pogovore z Naserjem, zamudi tako proslavo 1. maja kot Dneva zmage.
14. maja: Ob priliki svojega obiska na Poljskem, v svojstvu sekretarja ZKJ in na povabilo poljskih komunistov, je Ranković obiskal Auschwitz-Oswiecim.
25. maja: Tito praznuje 74. rojstni dan nekoliko skromneje kot po navadi.
- 7.-10. junija: Na 6. kongresu SZDLJ govori Tito o napakah in poudarja, da se je treba držati sklepov 8. kongresa in 3. plenuma.
16. junija: Izvršni komite razpravlja o škodljivem delovanju državne varnosti. Ranković ponudi svoj odstop. Imenuje posebno komisijo. Pred javnostjo je vse tiho.
22. junija: Komisija poroča Izvršnemu komiteju o preiskavi v državni varnosti. Skličejo plenem za 1. julij.
1. julija: Na 4. plenumu CK ZKJ poročajo o "deformacijah v državni varnosti", vržejo Stefanovića iz partije in Rankovića odstavijo.

Sirc: Inflacija u SFR Jugoslaviji

Jugoslovanska gospodarska reforma z zadnjim Titovim u-darcem proti pretirani samovoljnosti tajne policije ni pri-tegnila samo svetovnega zanimanja, ampak je tudi stopila v svoje poslednje in odločilno razdobje, ko bo režim mora l nuditi nove koncesije ljudstvu ali pa bo država prišla na bo-ben. Za kaj dejansko gre v tej reformi in v čem leži odgo-vor na gospodarsko-politično krizo današnje Jugoslavije, je obdelal Dr. Ljubo Sirc, docent za politično ekonomijo na glasgowski univerzi. (Srbskohrvatska izdaja.)

Oglas

Cena:
2/6 v Angliji
\$0.50 drugod

Na prodaj pri Založbi Slovenske Pravde, 76 Graeme Road, ENFIELD, Middx.

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urednik: Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.4.0	Finska:	10.-	Nemčija:	13.-
Argentina:	300.- (700.-)	Francija:	12.-	Švedska:	15.-
Avstralija:	1.10.0 (£A 3)	Italija:	2000.-	Urugvaj:	50.- (110.-)
Avstrija:	40.-	Kanada:	3.50 (\$ 7.00)	U.S.A.:	3.50 (\$ 7.00)

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Skandinavija: Jože Rozman, Ristolantie 3A 8, Helsinki, Finska